

A munkásságához tartozó minden tevékenységi ágazatot nem tudjuk felsorolni, de mindenképp említésre méltónak tartjuk képzőművészi működését is. Akár önálló munkáival, akár a helybeli színjászó csoport számára készült díszleteivel egyaránt gazdagította a szamosújvári magyar kulturális életet.

Miként korábban említettük, Szongott Kristóf példája elkísérte életútján, így érthető, hogy 1993-ban, az előd születésének 150-dik évfordulóján, Gabányi János mérvadó szerepet vállalt az ünnepély készületeiben.

Munkásságának gyümölcseit ma is élvezzük, gondoljunk csak a nemrég megjelent szamosújvári örmény temetőt bemutató kötetre, mely az ő felmérése, kodifikációja alapján készült.

A budaörsi Örmény Önkormányzat nevében, nemcsak a személyes korai ismeretség alapján ajánlottuk őt jó szívvvel a magyarörménység legkiemelkedőbb személyiségeit megillető kitüntetésre, hanem attól a jóleső érzéstől is vezérelve, hogy helybeli közösségünk aktív tagja ifjabb Gabányi János is. A családdal egyetértésben és segítségével tervezzük az általunk kiadott Magyar-Örmény Könyvtár sorozatban megjelentetni a „Gabányi János emlékkönyv”-et, mely méltó emléket állít Szamosújvár legnevesebb XX. századi kutatójának.

*****

Borbély Jolán

Lengyel Ákosné laudációja

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék...”

Vörösmarty Mihály sorai olvashatók az „Erdélyi Örmény Gyökerek” füzetek címlapján.

Akit ma kiemelt tisztelettel bemutatni kérttem fel dr. Issekutz Sarolta asszony által, órá is illenek e sorok.

A Szongott Kristóf díj kitüntetettje: Lengyel Ákosné, Faragó Mária Ágnes, Szamosújvárról.

Lengyel Ákos édesanyja - Mártonfi lány - Szamosújvárról indult, és a Szilágyságban: Krasznán férjhez ment Lengyel Ákoshoz, kinek édesanyja is örmény katolikus, a szamosújvári templomépítő Korbuly családból való. Így természetes, hogy az erős örmény-magyar identitással élő család tanárnő lánya, s a két egyetemista unoka is örmény katolikusok. Házuk szép régi, eredetiségében megőrzött örmény kereskedő ház Szamosújváron.

A mindnyájukra jellemző: befogadó, nyitott ház asszonya Lengyel Marika, akit én az 1960-as évek elejétől ismerek, s tisztelem háza népének örmény és magyar kötődését, a hagyományos kultúra megőrzésének megszállott hívét.

„Rongy ember az, aki nem tiszteli elődeit és halottait. Nemcsak a sajátjait, a másokét is.” Sütő András mindketten személyesen ismerjük, s a kitüntetetről is szólnak sorai.

Saját halottaink: Govrik Gerőék gyermektelen házaspárként halnak meg, kikhez 40 éves barátság fűzi Marikát. Az örmény egyházra hagyott vagyonuk ingóságának értékesítésével Mária asszonyt bízzák meg, aki nyilvános árverésen értékesíti az ingóságokat. Az így befolyt összegből először a „Salamon”-Simay templomot - a Simayak utódai Debrecenben élnek -, ami 1724-ben épült, renováltatta, restauráltatta kívül-belül. Ezután született meg a gondolat, hogy a Gabányi János tanár és Kovrik Károly által 1957-ben felmért, majdnem romjaiban lévő örmény katolikus temető síremlékeit az enyészettől megmentésük, hiszen Lengyel Zoltán apostoli kormányzó megbízása is ezt célozta, amikor a felmérésre megbízást adott.

Lengyel Marika úgy érezte, hogy ezt a fizikailag is megterhelő munkát a szamosújvári „Téka

Alapítvány" - amelynek ő elnökségi tagja, létrehozóinak, egyike - fiataljaival közösen végezhetik csak el. Ezek a fiatalok magyar diákok, néptáncosok, saját házzal, közösségi munkára is hajlamos magatartással. Így több éves fizikai munkával a vad cserjék, bokrok, fák kiirtása után a kidőlt síremlékeket újból felállították, a kőkoporsókat legtöbbször a földből kiásták, ezután fűcsomókkal dörzsölve egyenként az írásos szövegeket olvashatóvá tették ahhoz, hogy átfesthessék.

Ezeknek az olvasható szövegeknek birtokában kezdte el Balázs Bécsi Attila tanár, művészettörténész - aki maga székely magyar - 2001-ben Szongoth Gábor és dr. Issekutz Sarolta felkérésére a szamosújvári örmények történelmének, s a síremlékek alapján a családtörténetek kikutatását. Így született többjük áldozatos munkája eredményeként az értékes kötet, amit a kezemben tartok.

S engedjék meg, hogy Sütő szavai arra inspiráljanak, hogy a „mások” tiszteletéről szóljak!

A 60-as évektől Kallós Zoltánnal elkezdett erdélyi néptánc-népzene tárgyi népművészeti gyűjtéseinek során ismerkedtem meg Lengyel Ákosné Marikával, aki Kallóssal járt Mezőségen, s mentették a tárgyi emlékeket. Abban állapodtak meg, hogy míg Kallós Zoltán a magyar anyagot gyűjti, addig Marika az erdélyi szász gazdag - jellegzetes - tárgyi kultúra értékeiből gyűjtsön, amit csak tud nem létező pénzeiből, mert a Németországba kitelepedő szászok rengeteg értéket hagytak maguk után, ami nyomtalanul eltűnhet! Így ma értékes, pótolhatatlan szász textíliákkal rendelkezik gyűjteménye a kerámiával, s egyéb magyar tárgyakkal együtt!

De hogy ez is a „közé” legyen, most abban fáradozik, hogy a „Téka Alapítvány” házában múzeumszobát hozzon létre gyűjteményéből, hogy az a sok fiatal, aki ott tevékenykedik és lakik a tetőtérben közösen kialakított kollégiumban - szórványmagyar általános iskolások - ők is láthassák, meg az a sok külföldi és belföldi vendég, aki náluk megfordul fesztiválok, rendezvények során. Most épp „betlehemes találkozó” folyik, városszerte betlehemeznek a csoportok.

Lengyel Ákosné szerénységét jól ismerem, nem szereti a dicsekvő embereket, de még akkor is el kell mondanom, hogy nyaranta Feketelakon lévő kis parasztház-nyaralójukban 40-80 táncos részvételével 8 éve tábort tartanak. Ami nagyon fontos, hogy a Balázs Bécsi Attila által vezetett csoport szerte a világban jó hírét vigye a szamosújvári Téka Együttesnek.

A Kallós Alapítvány választói kúriája, tábora, múzeuma, szórvány-kollégiuma, Bécsi Balázs Attila és Lengyel Marika Téka Együttese, kollégiuma, múzeuma, s a magyar gimnázium olyan példát mutat a világnak azokról a szórványban lévő örményekről, magyarokról, amivel joggal lehet dicsekedni.

Bocsássák meg nekem, hajdúmagyar etnográfusnak, ha nem jól szóltam. Advent utolsó hete a megújuló szeretet közelségét jelzi.

Aldott legyen mindnyájuk Karácsonya, szívük nyitott, s adakozó a szeretetben, ahogy a kitüntetett Lengyel Ákosnéé is.

Köszönet mindenkinek, akik az igazi értéket felismerik, s másoknak is felmutatják.

*****

Az erzsébetvárosi Örmény Szertartású Római Katolikus Plébánia házassági anyakönyvéből (IV. rész)

1876

Zitzmann Károly - Burnáz Anna
Szongott Gergely - Papp Erzsébet
Rozgonyi Ottó - Vikol Anna